

МЕТОД ПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

PROJECT METHOD IN TEACHING THE SUBJECT «UKRAINIAN LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSE»

У статті розкрито актуальну проблему використання методів проекту на сучасному етапі. Висвітлено, що метод проектів являє собою систему навчання, завдяки якій здобувачі освіти можуть набути знання і уміння згідно процесу планування а в подальшому зуміють виконувати поступово ускладнювані практичні завдання – проекти. Зазначено, що навчальний проект – це спільна навчально-пізнавальна, дослідницька, творча або ігрова діяльність здобувачів освіти. Щоб створити такий проект потрібно поставити спільну мету, обрати методи та способи діяльності, які насамперед спрямовуються на досягнення спільного результату і як наслідок вирішити значущу для учасників проекту проблему. Сказано, що здобувачі освіти в процесі роботи над проектом можуть проявити інтелект, досвід та свідомість людини. В статті подана класифікація проектів згідно різних параметрів. Вказано, які види проектів можна використати при викладанні предмета «Українська мова за професійним спрямуванням».

Проаналізовано вимоги, щодо створення проекту а саме, по-перше потрібно сформулювати актуальну проблему, наступною вимогою є професійна значущість передбачуваних результатів; здобувачі освіти повинні послуговуватись різноманітною діяльністю; Не менш важливою вимогою є структурування змісту проекту та визначення результатів окремих його етапів; наступним кроком стане активне використання дослідницьких, пошукових та проблемних методів, які орієнтовані на практичний результат; здобувачі освіти повинні дотримуватись алгоритму дій: вибрати методи дослідження, обговорювати способи оформлення результатів, збирати, систематизувати й аналізувати отримані дані, вміти підбивати підсумки, оформлювати результати, їх презентувати, робити висновки, висувати нові проблеми дослідження.

В статті охарактеризовано той факт, що над виконанням проекту на заняттях з предмету «Українська мова за професійним спрямуванням» потрібно дотримуватись етапності взаємопов'язаних дій.

Вказано, що критерії оцінювання заздалегідь повідомляють здобувачам освіти, вони повинні бути індивідуальними за самостійно виконане завдання.

Доведено, що виконуючи проект здобувачі освіти самостійно знаходять рішення проблеми та способів її дослідження, вони мають можливість показати реальні результати в процесі роботи над навчальним проектом. Так, здобувачі освіти не лише демонструють результати для аудиторії а й привчаються раціонально використовувати час, проявляють творчі здібності та креативне мислення. Пріділена увага ролі викладача при розробці проектів. Сказано, що проектна діяльність за своєю суттю є міжпредметною. Навіть якщо проект реалізується в одній навчальній дисципліні, то застосовуються знання з інших галузей і

демонструється зв'язок з реальним життям.

Підсумовано, що метод проектів – це важливий засіб самостійної роботи здобувачів освіти, оскільки він заснований на діяльній підході, який спрямований на розвиток цілого ряду розумових здібностей, критичного мислення.

Ключові слова: метод проектів, здобувачі освіти, інноваційне навчання, види проектів, етапи проведення проектів.

The article reveals the actual problem of the project methods using at the present stage. It highlights that the project method is a system of education, through which students can acquire knowledge and skills in accordance with the planning process and later they will be able to perform gradually more complex practical tasks – the projects.

It is noted that an educational project is a mutual educational, cognitive, research, creative or gaming activity of students. In order to create such project, it is necessary to set a common goal, choose the methods and types of activity that are primarily directed to achieving a common result and, as a consequence, solving a problem that is significant for the project participants. It is stated that the students can demonstrate their own intelligence, experience, and consciousness in the process of working on the project. The article classifies projects according to various options and indicates the project types that can be used in teaching the subject "Ukrainian language for specific purpose".

This article analyzes the requirements for creating the project. Firstly, it is necessary to formulate the actual problem. The next requirement is a professional significance of the expected results. The students should be engaged in different activities. The important requirement is to structure the project content and define the results of its particular stages. The next step is the active use of research, exploration and problem-based methods that are focused on a practical result. The students should follow an algorithm of actions: choose the research methods, discuss ways to present the results, collect, systematize and analyze the obtained data, be able to summarize the results, present them, make conclusions, and put forward the new research problems.

The article describes the fact that the performing of the project in the classroom at the subject "Ukrainian language for specific purpose" should be carried out in stages of interrelated actions. It is indicated that the evaluation criteria are informed to students in advance and they should be individualized for the task performed independently. The article proves that the students find solutions to a problem and ways to research it independently by performing the project. They have the opportunity to show real results in the process of working on the educational project. Thus, the students do not only demonstrate results for the audience, but also learn to use time rationally, show their own creativity and creative thinking. This article pays attention to the role of the teacher in project development. It is stated that

УДК 378.147.091.31-021.36:[811.161.2:61]
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.7>

Кукса Н.Г.,
канд. іст. наук,
викладач кафедри гуманітарних
дисциплін
Черкаської медичної академії

project activity is essentially intersubject. Even if the project is performed in one educational subject, knowledge from other fields is applied and a connection with real life is demonstrated. It is summarized that the project method is an important means of individual work of the

students, as it is based on an activity-based approach aimed to develop a range of mental abilities and critical thinking.

Key words: *project method, students, innovative learning, types of projects, stages of project performing.*

Постановка проблеми. Головна мета модернізації освіти в Україні полягає в запровадженні інноваційних методів навчання. Сучасна освіта є тим надійним поштовхом, завдяки якому активізується особиста творча енергія, відбувається мотивація до самоосвітньої діяльності, розвиваються творчі здібності особистості шляхом різноманітних форм навчання, серед яких є метод проектів. Еволюційні зміни, яких зазнав метод проектів дозволяють віднести його до прогресивних методів освітніх технологій сучасності. Саме завдяки цьому методу відбувається професійне становлення особистості, здобувач освіти оволодіває багатьма способами творчої, дослідницької діяльності. Цей метод забезпечує творчий характер діяльності, завдяки якому студент може реалізувати свої можливості у спільно досягнутих цілях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методу проектів як одного з засобів оптимізації автономного навчання присвячена праця Є. С. Іжка [1]. Проектну діяльність як одну з форм інноваційних методичних технологій розглядають О. В. Косович [2], Н. П. Волкова [3]. Метод проектів у підготовці майбутніх викладачів висвітлено в праці Н. М. Мирончук [4]. Методу проектів при викладанні іноземної мови приділена увага Л. І. Байдак, О. В. Крекотень, [5] О. І. Красної [6]. Метод проектів як форму продуктивного навчання висвітлює О. М. Тадеуш [7]. Історико-педагогічний аналіз проектного навчання майбутніх педагогів розглянуто в праці Р. А. Шулигіної [8]. Стан розробки методу проектів в науково-методичній літературі постає в праці О. П. Корнійчук, Л. М. Бурової [9]. Проектні технології підготовки студентів подано в статті Т. Т. Сілакової [10]. Суть та структуру проектної діяльності студентів подає в своїй праці Ю. Котелянець [11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на праці, присвячені методу проектів, окремо не розглядалася застосування його при викладанні дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», тому цей аспект потребує доробок.

Метою статті є висвітлення методу проектів, як форми інноваційного навчання на заняттях дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням».

Виклад основного матеріалу дослідження. Метод проектів являє собою систему навчання, завдяки якій здобувачі освіти можуть набути знання і уміння згідно процесу планування

а в подальшому зуміють виконувати поступово ускладнювані практичні завдання – проекти [4, с. 134].

Згідно цього методу здобувачі освіти можуть включитися в пізнавальний процес: вони можуть самостійно сформулювати проблему, зібрати необхідну інформацію, знайти і порівняти варіанти вирішення проблеми, зробити висновки та проаналізувати свою діяльність.

Слід зазначити, що навчальний проект – це спільна навчально-пізнавальна, дослідницька, творча або ігрова діяльність здобувачів освіти. Щоб створити такий проект потрібно поставити спільну мету, обрати методи та способи діяльності, які насамперед спрямовуються на досягнення спільного результату і як наслідок вирішити значущу для учасників проекту проблему [8, с. 226].

Здобувачі освіти в процесі роботи над проектом можуть проявити інтелект, досвід та свідомість людини.

Слід відмітити той факт, що класифікують проекти згідно різних параметрів: Так Н. П. Волкова виділяє такі види проектів [3, с. 114]:

1. Згідно складу учасників проекти поділяють на індивідуальні; колективні;
2. Згідно характеру партнерських взаємодій прийнято виділяти кооперативні; змагальні; конкурсні;
3. За ступенем реалізації міжпредметних зв'язків існують монопредметні; міжпредметні; позапредметні (надпредметні);
4. За характером координації проекту: безпосередній (жорсткий чи гнучкий); прихований;
5. За тривалістю: проекти класифікують на короткі; тривалі; довгострокові;
6. Згідно мети та характером проектної діяльності: інформаційні; дослідницькі, ознайомлювальні; науково-пошукові тощо.

На заняттях з предмету «Українська мова за професійним спрямуванням» можна використовувати різні види проектів. Якщо взяти до уваги інформаційний проект, то слід зазначити, що він має за мету здобування й аналіз інформації про об'єкт, узагальнення її і розтлумачення для широкої аудиторії.

Ще одним видом проекту є ігровий. В такому проекті здобувачі освіти мають отримати певні ролі. Основним видом діяльності студентів у таких проектах є рольова гра. Серед них можна виділити імітації соціальних і ділових відносин у ситуаціях, вигаданих учасниками.

Цікавим проектом є творчий проект. Згідно такого проекту передбачено вільний

і нетрадиційний підхід щодо результатів. Тут, як правило виділяють презентації, відеофільми.

Слід зазначити, що до використання проектів висуваються такі вимоги:

По-перше потрібно сформулювати актуальну проблему, наступною вимогою є професійна значущість передбачуваних результатів; здобувачі освіти повинні послуговуватись різноманітною діяльністю; Не менш важливою вимогою є структурування змісту проекту та визначення результатів окремих його етапів; наступним кроком стане активне використання дослідницьких, пошукових та проблемних методів, які орієнтовані на практичний результат; здобувачі освіти повинні дотримуватись алгоритму дій: вибирати методи дослідження, обговорювати способи оформлення результатів, збирати, систематизувати й аналізувати отримані дані, вміти підбивати підсумки, оформлювати результати, їх презентувати, робити висновки, висувати нові проблеми дослідження [6, с. 226].

Над виконанням проекту на заняттях з предмету «Українська мова за професійним спрямуванням» потрібно дотримуватись етапності взаємопов'язаних дій.

Першим етапом є організаційно-орієнтовний етап. На цьому етапі викладач повинен підвищити мотивацію здобувачів освіти, сформулювати малі групи, допомогти визначити мету і завдання проекту, розробити план реалізації ідеї, визначити критерії оцінки діяльності на всіх етапах. Мають свої завдання і здобувачі освіти. Вони повинні визначити мету і завдання проекту, розробити план роботи, та знайти необхідну інформацію для початку роботи.

Наступний етап проектної діяльності – технологічно-реалізаційний. Завдання викладача на цьому етапі – проконсультувати здобувача освіти по змісту проекту, допомогти систематизувати та узагальнити матеріали, також викладач повинен познайомити з основними правилами оформлення проекту, стимулює розумову активність здобувачів освіти, відстежити всі практичні дії виконавців і оцінити проміжні результати кожного учасника, та провести моніторинг спільної діяльності. Здобувач освіти при цьому повинен зібрати, проаналізувати та систематизувати всю необхідну інформацію, далі обговорити її в малих групах, крім цього він повинен перевірити гіпотези, виконати практичну частину проекту, оформити макет або модель проекту, провести самоконтроль.

Далі йде результативно-узагальнюючий етап. Функціями викладача є проконсультувати з питань підготовки звіту про виконану роботу, процедури захисту проекту, виступити в ролі експерта, проаналізувати виконану роботу, оцінити внесок кожного з учасників. Має на цьому етапі завдання

і здобувач освіти. Воно полягає в оформленні пакету документів, інформаційного стенду за результатами проекту, підготовці презентації результатів роботи.

На презентативно-творчому етапі викладач повинен оцінити результати роботи. Здобувач освіти повинен підготувати презентацію, яка містить вступ, результати навчального проекту та висновки. Слід сказати, що презентація проекту може бути у формі постера, на якому подається в оригінальній формі добірка матеріалів, переважно це мультимедійна презентація або міні-підручник.

Далі передбачається захист проектів. Здобувачі освіти презентують протягом 10–15 хв.) результати своєї роботи, описуючи методи та прийоми, отримання інформації. Вони обов'язково повинні доповісти про ті проблеми, які мали під час виконання проекту, продемонструвати набуті знання, вміння, творчий потенціал.

Слід вказати на той факт, що критерії оцінювання заздалегідь повідомляють здобувачам освіти, вони повинні бути індивідуальними за самостійно виконане завдання. Викладач повинен чітко оцінити результати роботи кожного учасника. Він повинен врахувати глибину розуміння та усвідомлення цілей проекту та етапів роботи над ним; б) повноту висвітлення; в) логічність викладу; г) нестандартні підходи до рішення; д) оформлення інформації; е) комунікативну культуру; е) культуру мови під час презентації [7, с. 144].

При цьому слід звертати увагу на рівень самооцінки, вміти робити усвідомлений вибір та осмислювати його наслідки; здобувач освіти повинен розуміти актуальність висунутих проблем; доцільність використаних методів дослідження та обробки результатів; бути активним під час виконання проекту, Він повинен аргументувати свої висновки, відповідати на запитання опонентів; оформлювати результати виконаного проекту.

У процесі роботи над проектом здобувач освіти проявляє зацікавленість конкретним предметом, посилюється його інтерес до навчання. Виконуючи проект здобувачі освіти самостійно знаходять рішення проблеми та способів її дослідження, вони мають можливість показати реальні результати в процесі роботи над навчальним проектом. Так, здобувачі освіти не лише демонструють результати для аудиторії а й привчаються раціонально використовувати час, проявляють творчі здібності та креативне мислення [7, с. 145].

При розробці проектів викладач має виконувати різні ролі. Він повинен бути провідником, експертом, радником, координатором, учасником.

При виборі ролі викладача повинні враховуватись ряд чинників. В основному центр уваги переходить від викладача до здобувача освіти, від

індивідуальної роботи до роботи у групі, то і роль викладача не повинна домінувати. Викладач повинен виправляти помилки, не руйнуючи творчу атмосферу. В проектній діяльності здобувачі освіти роблять багато роботи самостійно, а викладач забезпечує чітку її організацію, виступає координатором, задля уникнення зайвих витрат часу та енергії. Завдяки проектам викладач може бути і учасником, наприклад, в рольових іграх або інших комунікативних завданнях [5, с. 203]

Слід зазначити, що проектна діяльність за своєю суттю є міжпредметною. Скажімо, що навіть якщо проект реалізується в одній навчальній дисципліні, то застосовуються знання з інших галузей і демонструється зв'язок з реальним життям. Так навчальні проекти мають на меті активізувати самостійну дослідницьку поведінку здобувачів освіти, допомагають знайти та отримати нову інформацію із зовнішнього середовища розвивають пізнавальні процеси – у навчанні, сприяють набуттю соціального і особистісного досвіду. Слід сказати, що рівень дослідницької поведінки дозволяє виявити не тільки більший або менший успіх здобувачів освіти у практичній чи пізнавальній діяльності, а певною мірою і показати їх фізичне виживання в умовах невизначеності та новизни. Завдяки проектам можна оцінити та діагностувати динаміку розвитку кожного здобувача освіти .

Висновки. Метод проектів – це важливий засіб самостійної роботи здобувачів освіти, оскільки він заснований на діяльнісному підході, який спрямований на розвиток цілогоряду розумових здібностей, критичного мислення. Завдяки проектам, здобувач освіти може побачити, створити і знайти розв'язок проблеми, а також мати орієнтацію в інформаційному просторі.

Слід зазначити, що проектна діяльність – це прогресивна освітня технологія сучасності, тому перспектива подальших досліджень може пов'язуватись з вивченням позитивного досвіду застосування проектів в освітній процес закладів медичної освіти, знаходженням методичного забезпечення, завдяки якому можна скласти та використати колективні проекти, які будуть спрямовані на створення професійних компетенцій майбутніх медиків.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Байдак Л. І., Кречотень О. В. Метод проектів як інтернативний підхід до навчання іноземній мові

студентів нелінгвістичних ЗВО. ЛОГОС. Мистецтво наукової думки». Філологічні науки. 2019. № 4. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2617-7064/article/view/234/216> (дата звернення 19.09.2024)

2. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 360 с.

3. Іжко Є. С. Метод проектів як один із засобів оптимізації автономного навчання. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля Серія «Педагогіка і психологія». – 2014. – № 2(8). – С. 92–98.

4. Корнійчук О. П. Бурова Л. М. Освітня технологія « Метод проектів»: Стан розробки в науково-методичній літературі. Медична освіта – 2012. – № 4. – С. 66–69.

5. Котелянець Ю. Суть та структура проектної діяльності студентів. Наукові записки КДПУ. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. – Вип. 97. – С. 143–146.

6. Косович О.В. Проектна діяльність як одна з форм інноваційних методичних технологій навчання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Педагогіка. Соціальна робота. 2011. – Випуск 22. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/6151/1> (дата звернення 18.09.2024)

7. Краснова О. І. Метод проекту як пріоритетний напрям розвитку освітніх інновацій у процесі вивчення іноземних мов у ВНЗ. Викладання іноземних мов для студентів немовних спеціальностей: стан, проблеми, перспективи 2015. рік Матеріали II Всеукраїнського наукового вебінару – 2 грудня 2015 року. – Житомир 2015. – С. 70–71.

8. Мирончук Н. М. Застосування методу проектів у підготовці майбутніх викладачів до самоорганізації в професійній діяльності. Проблеми освіти: зб. наук. праць / Ін-т модернізації змісту освіти МОН України. – Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2017. – Вип. 87. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/25977/1/> (дата звернення 20.09.2024)

9. Сілакова Т. Т. Проектні технології підготовки студентів. Актуальні проблеми вищої професійної освіти. 2018 рік: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 20 березня. 2018 р. Київ 2018. – С. 70–76.

10. Тадеуш О.М. Метод проектів як форма продуктивного навчання студентів. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя проблеми теорії і практики. – 2017 – Вип. 29. – С. 142–146.

11. Шулигіна Р.А. Історико-педагогічний і сутнісний аналіз проектного навчання майбутніх педагогів. Інноватика у вихованні. – 2018. – № 7. – Т. 2. – С. 222–227.